

*Sztuka życia polega mniej na eliminowaniu problemów,
a bardziej na rozwijaniu się dzięki nim.*

Bernard M. Baruch

Wstęp

DOI: <http://doi.org/10.18778/0860-7435.33.01>

W listopadzie 2019 roku w prowincji Hubei, w mieście Wuhan, w środkowej części Chin, po raz pierwszy rozpoznano, a następnie opisano zakaźną chorobę układu oddechowego, wywołaną zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Choroba ta rozprzestrzeniła się wkrótce także w innych krajach¹, dając początek pandemii i zmieniając życie milionów ludzi na całym świecie. Pogarszająca się sytuacja spowodowała wprowadzanie przez rządy poszczególnych krajów kolejnych obostrzeń i restrykcji, a na niektórych etapach rozwoju pandemii także lockdownu, początkowo miękkiego, później całkowitego. Tam, gdzie było to możliwe, przechodzono na system pracy zdalnej. Pandemia dotknęła również instytucje kultury, które przez długi czas były zamknięte, niedostępne dla użytkowników w sposób tradycyjny. Nie oznacza to jednak, że zaprzestaly w tym czasie całkowicie prowadzenia działalności. Nowe okoliczności stały się swego rodzaju motywatorem do podejmowania nowych inicjatyw albo rozwijania i dostosowywania do zaistniałych warunków wcześniej prowadzonych przedsięwzięć (na przykład, niektóre usługi przeniesiono do sieci). Pracownicy częściowo przeszli na zdalny tryb pracy, a dyrekcje większości placówek wykorzystały czas ich przymusowego zamknięcia na przeprowadzenie remontów i innych prac modernizacyjnych. W tym okresie korzystano w znacznie większym stopniu niż dotychczas z mediów społecznościowych, informując (między innymi za pośrednictwem Instagrama, Facebooka i Tweetera) użytkowników o zmodyfikowanej formie działalności i nowej ofercie świadczonych usług.

---

¹ W Polsce pierwszy przypadek zakażenia korona wirusem odnotowano 4 marca 2020 roku w Zielonej Górze, zob. Pandemia COVID-19 w Polsce – Wikipedia, wolna encyklopedia

Najnowszy numer naszego periodyku poświęcamy tematowi funkcjonowania bibliotek regionu łódzkiego w czasie pandemii w Polsce. Prezentujemy przykłady aktywności tego typu placówek, zaczynając od Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego [dalej: BUŁ]. Urszula Kowalewska opisuje zmiany, jakie w tym czasie nastąpiły w BUŁ, omawia także usługi, oferowane przez bibliotekę, dostosowane do nowych okoliczności, a uwzględniające charakter placówki i oczekiwania jej użytkowników. Ciekawym i wartościowym pomysłem było między innymi uruchomienie Wirtualnego Asystenta Informacji, rodzaju platformy, za pośrednictwem której możliwa była komunikacja na czacie z dyżurującym bibliotekarzem w czasie rzeczywistym czy nowe akcje tematyczne, na przykład „BUŁ na taśmie filmowej”. Z kolei Iwona Sójkowska, podkreślając iż pandemia COVID-19 stanowiła „punkt zwrotny w działalności bibliotek”, omówiła działalność Biblioteki Politechniki Łódzkiej, zmiany w organizacji pracy, nowe e-usługi, podyktowane specyficznymi warunkami, a także zwróciła uwagę na plany rozwojowe tej konkretnej placówki naukowej. Ciekawy tekst Autorka opatrzyła dodatkowo aparatem pomocniczym w postaci wykresów i tabel. Natomiast działalność Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi przybliżają Czytelniczkom Monika Wachowicz oraz Katarzyna Figurska. Specyfika tej placówki determinowała także przeformatowanie jej funkcjonowania w sytuacji kryzysowej i dostosowanie zadań statutowych do okresowych obostrzeń wprowadzanych w kraju. Dwa kolejne artykuły poświęcono z kolei omówieniu działań Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu. Aldona Zimna opisała m.in. realizację nowych, interaktywnych projektów biblioteki, w tym na przykład „Chopin dla zaawansowanych” – inicjatywę będącą efektem współpracy czterech kaliskich instytucji edukacyjno-kulturalnych, a Róża Pomiecińska przedstawiła jedną z interesujących form promocji czytelnictwa, jaką są wirtualne escape roomy. Funkcjonowanie Muzeum Miasta Łodzi w czasie pandemii w kontekście *upomuszechniania łódzkiego dziedzictwa kultury* stało się przedmiotem analizy Pauliny Długosz, zaś działalność w tym czasie Biblioteki Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi została zaprezentowana przez Justynę Grabowską. *Potyżki z pandemią z punktu widzenia Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi*, opatrzone interesującymi refleksjami i komentarzem omówiła Barbara Czajka, a działania podejmowane przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Łodzi Filię w Pabianicach przybliżyła Agnieszka Jaworska. Każdy typ biblioteki w tym niełatwym czasie borykał się z nową rzeczywistością. Trudne wyzwania stały również przed bibliotekarzami szkolnymi. Musieli oni sprostać oczekiwaniom nauczycieli i uczniów w warunkach nauki zdalnej lub (okresowo) hybrydowej, która stała się cechą czasu pandemii. Doświadczeniami

w tym zakresie podzieliła się Sylwia Kriegier w kolejnym proponowanym przez nas tekście. Tę część nowego numeru czasopisma zamyka wywiad z dyrektorem Biblioteki Miejskiej w Łodzi, Pawłem Braunem.

Zainteresowanym funkcjonowaniem innych bibliotek w czasach COVID-19 polecamy z kolei zestawienie bibliograficzne, przygotowane przez Marzenę Kowalską, obejmujące wybrane publikacje dotyczące tego tematu. Pomimo trudności, także środowisko naukowe nie zaprzestało działań. Nowe okoliczności stały się przedmiotem licznych analiz i dyskusji, czego efektem były organizowane, w większości online, nie tylko konferencje, ale i szkolenia z zakresu informatologii i bibliologii oraz komunikacji społecznej i mediów, będące nie tylko forum wymiany myśli, ale także służące pomocą bibliotekarzom i pracownikom kultury oraz naukowcom. Wykaz konferencji i kursów doszkalających znajdują Państwo na stronach 169–190 naszego periodyku. Zamykają go dwa sprawozdania: pierwsze jest relacją z I Wielkopolskiego Forum Bibliotekarzy „Historia mądrością, przyszłość wyzwaniem”, drugie dotyczy Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Artificem commendat opus. Zbiory graficzne w zasobach bibliotek, archiwów, muzeów i kolekcji prywatnych”.

Sytuacja kryzysowa, wywołana przez pandemię, wymusiła dostosowanie wszystkich dziedzin życia publicznego do nowej rzeczywistości. Wyzwania stały także przed placówkami kultury, środowiskiem naukowym, zarówno teoretyków, jak i praktyków. Lektura najnowszego wydania „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum” dowodzi, że zarówno biblioteki, jak i muzea odnalazły się w tych trudnych czasach, realizując zadania i cele statutowe w nowy, przemyślany, kreatywny sposób, a innowacyjność i pomysłowość podejmowanych działań świadczy o potencjale bibliotekarzy oraz ich umiejętności przystosowania się do nowych warunków i zdolności wychodzenia naprzeciw oczekiwaniom użytkowników.

Mamy nadzieję, że zawartość proponowanego numeru czasopisma stanie się dla Państwa nie tylko swego rodzaju pokrzepieniem, ale i inspiracją, która zaowocuje chęcią współpracy z naszym periodykiem.

Przypominamy, że jest on indeksowany w bazach ERIH PLUS, EBSCO, PolINDEX, HAL, CEJSH, BazHum, ARIANTA, jak również w Polskiej Bibliografii Bibliologicznej, w zasobach WorldCat, LitDok, Google Scholar oraz ViFaOst. Archiwalne numery „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum” odnajdą Państwo także w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego.

Zapraszamy do współpracy z nami.

Magdalena Przybysz-Stawska